

KALEVANRINNE

Kommentit 16.7.2009 /VA

Raportista päätellen inventoinnissa on käyty alue läpi hyvin perusteellisesti. Varsinkin hiilimiilujen löytäminen on merkittävä tulos. Raportista puuttuu kuitenkin joitakin perustietoja kohteista, kuten pk-lehden numero; MJ-kohteiden (hiilimiilut) ja niiden ympäristön kuvaukset liian suppeita tai puuttuvat (kohde 2: mikä syvyys? vallien mitat?); koekuoppien ja kairausten tiedot puuttuvat.

”Resentit kuopat” (siis 1900-luvulta): tulkinta puuttuu kokonaan. Monet mitat puuttuvat, jotkut kyseenalaisia (syv. 5 m?), muoto, suunta, vallien sijainti ja mitat puuttuvat. Ilman näitä tietoja ei voi erottaa mahdollisesti sotahistoriaan liittyviä kuoppia.

Arkistolähteiden ja kirjallisuuden käyttö raportissa on minimaalinen.

- **Hiilimiilut:**

TOIMENPITEET: merkitään kaavaan *sm* –kohteina tai osaksi laajempaa *sm* -aluetta, (lähellä sotahist. kohteita)

- **Kivikehät:**

Mikroliitin raportti: ei luokiteltu mj:ksi ehkä liittyvät ”pikataloihin”.

Vanhassa peruskartassa taloja täsmälleen samalla alueella,
TOIMENPITEET: ei merkitä kaavaan

- **Rakennusten perustukset** alueen W-päässä:

Mikroliitin raportti: ei luokiteltu mj:ksi

Kasarnit sijainneet lännempänä.

TOIMENPITEET: ei merkitä kaavaan.

- **Kalevankankaan hist. tielinja:**

Mikroliitin raportti: ei mainintaa. Ei käytetty isojakokarttaa tms., tarkempaa 1700-luvun karttaa. Mainitusta 1600-luvun kartasta ei kopiota raportissa; muutkin liian pienessä mittakaavassa.

HIKI-opas:

*Muinaismuistolain tarkoittamien teiden lähtökohtana voidaan pitää 1700- ja 1800-luvun vaihdetta vanhempaa ”kärriajan” tiestöä, joka on Etelä-Suomen osalta yleispiirteisesti selvitettävissä mm. painetusta Kuninkaan kartastosta. Yleisestä käytöstä pois jääneet tieosuudet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Yleisessä käytössä olevia teitä ei luokitella muinaisjäännöksiksi, mutta niihin saattaa periaatteessa sisältyä lain tarkoittamia rakenteita ja vanhoja rakennekerroksia, jolloin tiekerrokseen kajottaessa tulee ottaa huomioon mahdollinen dokumentointi- ja näytteidenottotarve. Käytössä olevaan **kulttuurihistoriallisesti merkittävään tielinjaukseen tai -pohjaan ei tule tehdä tien historiallista luonnetta tai maisemallista arvoa vaarantavia toimenpiteitä ja tien lähiympäristöä on käsiteltävä sen tasoisesti, että se vastaa tien luonnetta. Tavalliset kunnostustoimenpiteet ja tien käyttäjien turvallisuuden vaatimat toimet ovat sallittuja.***

Kyseessä on osa jo keskiajalla käytössä ollut maantielinjaa, joka taas kulki mahdollisesti jo esihistoriallisena aikana syntyneen harjureitin paikalla.

TOIMENPITEET:

Hist. kartta-analyysillä selvitettävä, onko linja pysynyt paikalla. Ei välttämättä tarvita arkeologin pätevyyttä, **mutta** jos linja on osittain muuttunut ja hylätty osa on kaava-alueella – jatkotarkastus maastossa (inventoinnin täydentäminen).

”Hiki”-oppaan pohjalta merkintä kaavaan. Tien ominaispiirteet tulee säilyttää asianmukaisella kaavamerkinnällä ja -määräyksellä (s /kulttuurihistoriallisesti merkittävä tie. *Historiallisen tien jakso. Tien maisemalliset ja historialliset ominaispiirteet tulee säilyttää. Tien linjaa ja rakenteita sekä lähiympäristöä koskevista suunnitelmista ja toimenpiteistä tulee neuvotella museoviranomaisten kanssa.*)

- Vuoden 1918 taistelu: 28.3.1918 ”Kiirastorstain suurtaistelu”

Verisin koko Tampereen valtauksessa ja suurimpia koko sodassa (Voionmaa, Tampereen kaupungin historia IV, 84)

HIKI-opas:

*Taistelupaikat olivat yleensä taktisesti valittuja, edullisia maastokohtia, jotka sijaitsivat hyvien liikenneyhteyksien varrella joukkojen ja kaluston liikkumista ja huoltoa silmälläpitäen. Useimmiten kysymyksessä on aukea tasanko, pelto tai laakea kukkula. Vaihtoehtoisesti kyseessä saattaa olla **helposti puolustettavissa oleva maastokohta** (= Kalevankankaan harju. Strategisesti tärkeä ”luonnonlinnoitus”) kuten kapeikko tai sillankorva, joka voitiin linnoittaa puolustusvarustuksin.*

Kevyiden varustusten kuten kaivantojen, patterien ja ampumasuojien lisäksi taistelupaikalla ja sen lähiympäristössä voi sijaita leiripaikkojen jäännöksiä sekä joukkohautoja, joista kaatuneiden ruumiit on saatettu siirtää myöhemmin muualle. Metalliesineiden kuten ammusten, tykinkuulien sirpaleiden, varusteiden osien ja sotilaiden henkilökohtaisten esineiden ja niiden levinneisyyden perusteella voidaan tehdä päätelmiä mm. taistelun kulusta ja taktiikasta sekä taisteluun osallistuneiden henkilöiden etnisestä alkuperästä.

*Taistelupaikat voivat olla melko laajoja ja sen vuoksi suurtenkin maankäyttöhankkeiden uhkaamia. Itse taistelukenttään ei välttämättä liity kiinteitä rakenteita, eikä kulttuurikerrostakaan ole ehtinyt tapahtumien aikana muodostua, joten taistelupaikat ovat kiinteinä muinaisjäännösinä jossakin määrin abstrakteja (vrt. markkinapaikat). Pellossa sijaitseva keskeisin sotatantere voi olla hahmotettavissa esimerkiksi taisteluun liittyvien esineiden levinneisyyden perusteella. **Suojelun lähtökohtana voidaan nähdä historiallisesti merkittävän sotatantereen ja siihen liittyvien kiinteiden muinaisjäännösten (= osa kuopista?) säilyttämisen lisäksi nykymaiseman sellaisten piirteiden ja elementtien vaaliminen, joilla on yhteys historiallisista lähteistä tunnettuun taistelun kulkuun** (= harjumuodostuma ja tielinja).*

Mikroliitin raportin mukaan kuoppien/kaivantojen joukossa ei voi todeta SELVÄSTI taisteluun liittyviä. Hist. lähteiden ja katselmuksemme perusteella voi kuitenkin olettaa, että MAHDOLLISIA tuliasemia on. Inventoinnissa ja yleensäkin arkeologiassa aina ei ole mahdollista tehdä 100% varmoja tulkintoja. Kuitenkin voi todeta **mahdollisia tai todennäköisiä** mj-kohteita, jotka vaatisivat ehkä lisätutkimuksia (= mj. luokka 2), ja niitä voi myös merkitä kaavaan (jos ei SM- niin ainakin S-merkinnällä), etenkin jos hist. lähteet antavat aiheutta olettaa sellaisten kohteiden olevan olemassa. Kuopan sijainti, koko, muoto, suuntaus, vallin sijainti, muoto ja koko, kasvillisuus yms. ovat attribuutteja, joiden perusteella voi arvioida, millä todennäköisyydellä tietty kohde voi liittyä taisteluun. Lisäksi metallinpaljastimesta voi olla paljon apua. Mikroliitin tutkijoilla onkin paljon kokemusta sen käytöstä taistelupaikkojen tutkimuksissa.

TOIMENPITEET:

Museoviraston mukaan (V.-P. Suhosen viesti + HIKI-ohje) koko puistoalue voidaan merkitä *sm*-alueeksi. Harjumaiseman rakentamattoman osan säilyttäminen tärkeää. Tässä tapauksessa yksittäisten kuoppien tulkinta ei olisi välttämätön. Suhosen mielestä olisi ehkä syytä edellyttää kuitenkin inventoinnin täydentämistä.